

การวิเคราะห์ผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

Analysis Impact of Government Spendings on Economic Growth in Thailand

ศิริเพ็ญ ถาวรธนา¹ วรทยา ชินกรรม² และ กัญญ์สุดา นิมอนุสรณ์กุล³

Siripen Thawanna, Warattaya Chinnakum and Kunsuda Nimanussornkul

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มและโครงสร้างของรายจ่ายภาครัฐและประเมินความสัมพันธ์เชิงพลวัตและผลกระทบเชิงสาเหตุของรายจ่ายภาครัฐต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามประเภท ได้แก่ รายจ่ายด้านการลงทุนและรายจ่ายด้านการบริโภค โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 ถึงไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568 การวิเคราะห์ใช้แบบจำลอง Vector Autoregression with Exogenous Variables (VARX) และ Orthogonalized Impulse Response Function (OIRF) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพลวัต และใช้ Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM) เพื่อประเมินผลกระทบเชิงสาเหตุ โดยกำหนดให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรตาม และใช้อัตราการเติบโตของการลงทุนภาคเอกชน การส่งออก และการจ้างงานเป็นตัวแปรอิสระ รวมทั้งพิจารณาผลกระทบของเหตุการณ์พิเศษ ได้แก่ วิกฤตโควิด-19 ปี พ.ศ. 2563 และอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 ผลการศึกษาพบว่า รายจ่ายภาครัฐรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในบางแบบจำลอง อย่างไรก็ตามหลักฐานเชิงประจักษ์โดยรวมยังไม่เพียงพอที่จะยืนยันผลดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่รายจ่ายด้านการลงทุนและด้านการบริโภคมีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลการตอบสนองต่อแรงกระแทกบางช่วงสะท้อนแนวโน้มการเป็ดซบการลงทุนภาคเอกชนในระยะสั้น ขณะที่การส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนวิกฤตโควิด-19 มีความสัมพันธ์เชิงลบในบางแบบจำลอง แต่ยังไม่พบหลักฐานเชิงสถิติที่ชัดเจนต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยตรง

คำสำคัญ: รายจ่ายภาครัฐ, การเติบโตทางเศรษฐกิจ, นโยบายการคลัง, การลงทุนภาคเอกชน, การส่งออก

ABSTRACT

This study aims to examine the trends and structure of government expenditure and to evaluate the causal impact of government spending on Thailand's economic growth, both in aggregate and by type, namely government investment expenditure and government

*Corresponding author. Email: Siripen1088@gmail.com

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ ³รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

consumption expenditure. Quarterly time series data from Q1 2007 to Q3 2025 are employed. The analysis applies a Vector Autoregression with Exogenous Variables (VARX) model and Orthogonalized Impulse Response Function (OIRF) to explore dynamic relationships, along with a Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM) to estimate causal effects. Economic growth is specified as the dependent variable, while private investment, exports, and employment growth are included as independent variables. Dummy variables are also incorporated to capture major events, including the COVID-19 crisis and the 2011 flood. The results indicate that total government expenditure is positively associated with economic growth in some model specifications; however, the overall empirical evidence is insufficient to confirm statistical significance. Government investment and consumption also show positive but insignificant relationships. Impulse response analysis suggests that government spending may crowd out private investment in the short run. Exports and private investment show positive relationship with economic growth. The COVID-19 dummy variable shows a negative sign in some specifications model, but the evidence is not sufficient to confirm a statistically significant direct effect on economic growth.

Keywords: Government Expenditure, Economic Growth, Fiscal Policy, Private Investment, Exports

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาค โดยภาครัฐใช้นโยบายการคลังผ่านการใช้จ่ายภาครัฐเป็นเครื่องมือหลักในการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ภายใต้แนวคิดเศรษฐศาสตร์เคนส์ (Keynesian Economics) การใช้จ่ายภาครัฐสามารถกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมผ่านกลไกตัวทวีคูณทางการคลังในระยะสั้น ขณะเดียวกันตามแบบจำลองของ Solow (Solow Growth Model) (1965) ซึ่งว่ารายจ่ายภาครัฐ โดยเฉพาะรายจ่ายด้านการลงทุนมีบทบาทต่อการสะสมทุนและเพิ่มศักยภาพการผลิตในระยะยาว

ในช่วง พ.ศ. 2550-2568 เศรษฐกิจไทยเผชิญความผันผวนจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลให้การเติบโตของ Real GDP อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาค รัฐบาลจึงดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัวผ่านมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตสำคัญ เช่น เหตุการณ์อุทกภัยปี พ.ศ. 2554 และการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งทำให้ภาครัฐต้องเพิ่มรายจ่ายทั้งด้านการบริโภคและการลงทุนเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายภาครัฐและการเติบโตทางเศรษฐกิจมีลักษณะของความเป็นสาเหตุสองทาง

(Reverse Causality) กล่าวคือ ใช้จ่ายภาครัฐสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ขณะเดียวกันเมื่อเศรษฐกิจชะลอตัว รัฐก็จำเป็นต้องเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อพยุงระบบเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ร่วมกันของข้อมูล (Endogeneity) ซึ่งทำให้การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) มีความเอนเอียงและไม่สอดคล้อง

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งประเมินผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายจ่ายด้านการบริโภคและรายจ่ายด้านการลงทุน โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา รายไตรมาสช่วง พ.ศ. 2550-2568 ร่วมกับแบบจำลอง Vector Autoregression with Exogenous Variables (VARX) และ Orthogonalized Impulse Response Function (OIRF) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพลวัตของตัวแปร และใช้วิธี Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการประมาณค่า เพื่อให้ผลการศึกษาศึกษาสามารถสะท้อนประสิทธิภาพของรายจ่ายภาครัฐแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มและโครงสร้างของรายจ่ายภาครัฐและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2568
2. เพื่อประเมินความสัมพันธ์เชิงพลวัตและผลกระทบเชิงสาเหตุของรายจ่ายภาครัฐทั้งในภาพรวมและจำแนกตามประเภทต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

วิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้นำระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจลักษณะข้อมูล จากนั้นจึงดำเนินการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล และเลือกกำหนดระยะเวลาล่าช้าที่เหมาะสม ก่อนที่จะประมาณค่าแบบจำลอง Vector Autoregression with Exogenous Variables (VARX) และประเมินพลวัตความสัมพันธ์ด้วย Orthogonalized Impulse Response Function (OIRF) รวมถึงการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลแบบเกรนเจอร์ (Granger Causality) และใช้เทคนิค Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM) และ Stepwise Regression เพื่อตรวจสอบความทนทานของผลลัพธ์และยืนยันนัยสำคัญเชิงสาเหตุอย่างเป็นระบบ

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาเขียนอยู่ในรูปแบบ Vector Autoregression with Exogenous Variables หรือ VARX(p) ในรูปเมทริกซ์ ในกรณีอัตราการเติบโตรายจ่ายภาครัฐรวม เขียนได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} gGOV_t \\ gGDP_t \\ gPI_t \\ gEXP_t \\ gEMP_t \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} c_1 \\ c_2 \\ c_3 \\ c_4 \\ c_5 \end{bmatrix} + \sum_{i=1}^p \begin{bmatrix} a_{11}^{(i)} & a_{12}^{(i)} & a_{13}^{(i)} & a_{14}^{(i)} & a_{15}^{(i)} \\ a_{21}^{(i)} & a_{22}^{(i)} & a_{23}^{(i)} & a_{24}^{(i)} & a_{25}^{(i)} \\ a_{31}^{(i)} & a_{32}^{(i)} & a_{33}^{(i)} & a_{34}^{(i)} & a_{35}^{(i)} \\ a_{41}^{(i)} & a_{42}^{(i)} & a_{43}^{(i)} & a_{44}^{(i)} & a_{45}^{(i)} \\ a_{51}^{(i)} & a_{52}^{(i)} & a_{53}^{(i)} & a_{54}^{(i)} & a_{55}^{(i)} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} gGOV_{t-i} \\ gGDP_{t-i} \\ gPI_{t-i} \\ gEXP_{t-i} \\ gEMP_{t-i} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \gamma_1 \\ \gamma_2 \\ \gamma_3 \\ \gamma_4 \\ \gamma_5 \end{bmatrix} FLOOD_t + \begin{bmatrix} \lambda_1 \\ \lambda_2 \\ \lambda_3 \\ \lambda_4 \\ \lambda_5 \end{bmatrix} COVID_t + \begin{bmatrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \\ u_4 \\ u_5 \end{bmatrix} \quad (1)$$

โดยที่ $gGDP_t$ คือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ณ ไตรมาสที่ t
 $gGOV_t$ คือ อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐรวม ณ ไตรมาสที่ t
 gPI_t คือ อัตราการเติบโตของการลงทุนภาคเอกชน ณ ไตรมาสที่ t
 $gEXP_t$ คือ อัตราการเติบโตของการส่งออก ณ ไตรมาสที่ t
 $gEMP_t$ คือ อัตราการเติบโตของการจ้างงาน ณ ไตรมาสที่ t
 $gGDP_{t-i}$ คือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ณ ไตรมาสที่ $t - i$
 $gGOV_{t-i}$ คือ อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐรวม ณ ไตรมาสที่ $t - i$
 gPI_{t-i} คือ อัตราการเติบโตของการลงทุนภาคเอกชน ณ ไตรมาสที่ $t - i$
 $gEXP_{t-i}$ คือ อัตราการเติบโตของการส่งออก ณ ไตรมาสที่ $t - i$
 $gEMP_{t-i}$ คือ อัตราการเติบโตของการจ้างงาน ณ ไตรมาสที่ $t - i$
 $FLOOD_t$ คือ ตัวแปรหุ่นอุทกภัย โดยกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3

ปี พ.ศ. 2554 ถึงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2555 และมีค่าเท่ากับ 0 ในช่วงเวลาอื่น

$COVID_t$ คือ ตัวแปรหุ่นการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 ถึงไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2566 และมีค่าเท่ากับ 0 ในช่วงเวลาอื่น

p คือ จำนวนความล่าช้าที่เหมาะสม (Optimum lag length)

$\alpha^{(i)}$ คือ เมทริกซ์สัมประสิทธิ์ของตัวแปรภายในที่ความล่าช้า i, δ

γ คือ สัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น $FLOOD$

λ คือ สัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น $COVID$

u_t คือ ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term) ณ ไตรมาสที่ t

c คือ ค่าคงที่ (Constant)

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรตาม และใช้อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐเป็นตัวแปรอิสระหลัก พร้อมกำหนดตัวแปรควบคุม ได้แก่ การลงทุนภาคเอกชน การส่งออก และการจ้างงาน รวมถึงตัวแปรดัมมี่อุทกภัยปี 2554 และโควิด-19 เพื่อสะท้อนผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ทั้งนี้ กรณียของรายจ่ายภาครัฐแยกประเภทใช้แนวคิดและโครงสร้างแบบจำลองเดียวกันกับกรณียรายจ่ายภาครัฐรวม โดยเปลี่ยนตัวแปรอิสระจากรายจ่ายภาครัฐรวมเป็นรายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคและรายจ่ายภาครัฐด้านการลงทุน เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐแต่ละประเภทต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 ถึงไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568 รวมทั้งสิ้น 75 ไตรมาส โดยตัวแปรทั้งหมดถูกคำนวณให้อยู่ในรูปอัตราการเติบโตเมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (Quarter-on-Quarter Growth Rate: q-o-q) เพื่อให้ข้อมูลมีคุณสมบัติที่นิ่ง (Stationary) มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะการกระจายตัวและความผันผวนของตัวแปร เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด เนื่องจากการศึกษานี้ต้องพิจารณาถึงแนวโน้ม โครงสร้าง และความผันผวนของรายจ่ายภาครัฐและตัวแปรเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าสู่การวิเคราะห์เชิงเศรษฐมิติ

2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ก่อนการประมาณแบบจำลอง VARX โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาทิศทางและระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือเชิงลบ รวมทั้งตรวจสอบเบื้องต้นถึงปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นร่วมกัน (Multicollinearity) ระหว่างตัวแปรอิสระในแบบจำลอง

3) การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) ใช้การทดสอบ Augmented Dickey-Fuller (ADF Test) เนื่องจากข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาส ซึ่งอาจมีแนวโน้มหรือความไม่นิ่งของข้อมูล การทดสอบความนิ่งจึงมีความจำเป็นเพื่อลดปัญหาความสัมพันธ์เทียม (Spurious Regression) และทำให้ผลการประมาณค่าทางเศรษฐมิติมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

4) การกำหนดระยะเวลาล่าช้าที่เหมาะสม (Lag Length Selection) ใช้เกณฑ์ Akaike Information Criterion (AIC), Schwarz Bayesian Information Criterion (SBIC), Hannan-Quinn Information Criterion (HQIC), Final Prediction Error (FPE) และ Likelihood Ratio (LR) test เพื่อเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสมสำหรับแบบจำลอง VARX เนื่องจากผลของรายจ่ายภาครัฐต่อเศรษฐกิจมักไม่ได้เกิดขึ้นทันที แต่มีการส่งผ่านผ่านการบริโภค การลงทุน การผลิต และการจ้างงานในช่วงเวลาถัดไป การกำหนด Lag ที่เหมาะสมจึงช่วยให้แบบจำลองสะท้อนพลวัตของเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น

5) การประมาณแบบจำลอง Vector Autoregression with Exogenous Variables (VARX) ใช้เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพลวัตของตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคหลายตัวภายในระบบเดียวกัน โดยเหมาะสมกับการศึกษานี้ เนื่องจากรายจ่ายภาครัฐ การเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุนภาคเอกชน การส่งออก และการจ้างงานอาจส่งผลต่อกันตามช่วงเวลา อีกทั้งสามารถกำหนดเหตุการณ์อุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 และโควิด-19 เป็นตัวแปรภายนอกเพื่อควบคุมผลกระทบเฉพาะช่วงเวลาได้

6) การทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลแบบแกรนเจอร์ (Granger Causality Test) เพื่อตรวจสอบทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่าตัวแปรหนึ่งสามารถช่วยพยากรณ์อีกตัวแปรหนึ่งได้หรือไม่ วิธีนี้เหมาะสมกับการศึกษา เนื่องจากรายจ่ายภาครัฐและการเติบโตทางเศรษฐกิจอาจมีความสัมพันธ์ได้ทั้งสองทิศทาง กล่าวคือ รายจ่ายภาครัฐอาจส่งผลต่อเศรษฐกิจ หรือภาครัฐอาจเพิ่มรายจ่ายเพื่อตอบสนองต่อภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

7) การวิเคราะห์ Impulse Response Function (IRF) ใช้ Orthogonalized Impulse Response Function (OIRF) ซึ่งใช้ Cholesky Decomposition ในการแยกองค์ประกอบความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน เพื่อให้แรงกระทบของแต่ละตัวแปรเป็นอิสระต่อกัน และสามารถวิเคราะห์การตอบสนองของตัวแปรเศรษฐกิจต่างๆ เช่น อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อแรงกระทบจากรายจ่ายภาครัฐในช่วง 0-10 ไตรมาส

8) การประมาณค่าด้วยวิธี Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM) ใช้เพื่อตรวจสอบความทนทานของผลการศึกษา

9) การประมาณสมการถดถอยเชิงเส้นด้วยวิธี Stepwise Regression เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรอิสระใดมีบทบาทสำคัญต่อการอธิบายอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 ถึงไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568 โดยเริ่มจากการวิเคราะห์แนวโน้มของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) และรายจ่ายภาครัฐรวมเพื่อสะท้อนภาพรวมทางเศรษฐกิจในระยะยาว จากการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) และรายจ่ายภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะยาวแม้ว่าจะมีความผันผวนในบางช่วงเวลาซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์เศรษฐกิจสำคัญ เช่น วิกฤตอุทกภัยในปี พ.ศ. 2554 และการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัวเพื่อพยุงเศรษฐกิจ ส่งผลให้รายจ่ายภาครัฐเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวหรือหดตัวในบางไตรมาส ก่อนจะทยอยฟื้นตัวในระยะต่อมา สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของนโยบายการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

จากการวิเคราะห์แนวโน้มของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) และรายจ่ายภาครัฐรวมในช่วงไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 ถึงไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568 พบว่าทั้งสองตัวแปรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะยาว แม้จะมีความผันผวนในบางช่วงจากเหตุการณ์สำคัญ เช่น อุทกภัยปี พ.ศ. 2554 และการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดย Real GDP มีค่าเฉลี่ย 2,398,707 ล้านบาท ขณะที่รายจ่ายภาครัฐรวมมีค่าเฉลี่ย 508,410.70 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 1 อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวของ Real GDP และรายจ่ายภาครัฐไม่ได้สะท้อนความสัมพันธ์เชิงเหตุผลโดยตรงในทุกช่วงเวลา จึงจำเป็นต้องใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมิติในการวิเคราะห์เพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาโครงสร้างรายจ่ายภาครัฐ ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า รายจ่ายภาครัฐของประเทศไทยมีลักษณะเน้นรายจ่ายด้านการบริโภคเป็นหลัก โดยรายจ่ายเพื่อการบริโภค ซึ่งประกอบด้วยรายจ่ายประจำในการดำเนินงานของภาครัฐ เช่น ค่าตอบแทนบุคลากร ค่าใช้สอย และการจัดซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐ มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 71.21 ของรายจ่ายภาครัฐรวม ขณะที่รายจ่ายด้านการลงทุน ซึ่งเป็นรายจ่าย

เพื่อการสร้างสินทรัพย์ถาวรและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น การก่อสร้างระบบคมนาคม อาคาร และโครงการพัฒนาของภาครัฐ มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 28.79 โดยรายจ่ายด้านการบริโภคมีค่าต่ำสุดร้อยละ 66.55 และสูงสุดร้อยละ 76.15 ส่วนรายจ่ายด้านการลงทุนมีค่าต่ำสุดร้อยละ 23.85 และสูงสุดร้อยละ 33.45 แสดงให้เห็นว่าตลอดช่วงปี พ.ศ. 2550-2568 รายจ่ายเพื่อการบริโภคยังคงเป็นองค์ประกอบหลักของรายจ่ายภาครัฐ แม้ว่ารายจ่ายด้านการลงทุนจะเพิ่มขึ้นในบางช่วงก็ตาม

ตารางที่ 1 สรุปสถิติเชิงพรรณนาที่สำคัญของตัวแปรหลัก

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ (ล้านบาท)	2,398,707	322,425.10	1,829,463	2,990,539
รายจ่ายภาครัฐรวม (ล้าน บาท)	508,410.70	76,132.27	357,951.30	644,843.60
รายจ่ายภาครัฐด้านการ บริโภค (ร้อยละ)	71.21	2.24	66.55	76.15
รายจ่ายภาครัฐด้านการ ลงทุน (ร้อยละ)	28.79	2.24	23.85	33.45

ที่มา: จากการคำนวณ

จากผลการวิเคราะห์ที่อัตราการเติบโตของตัวแปรรายไตรมาส ซึ่งแสดงดังตารางที่ 2 พบว่า อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.60 ต่อไตรมาส และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 2.19 ขณะที่อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 3.27 เมื่อจำแนกตามประเภท พบว่ารายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 2.83 ส่วนรายจ่ายภาครัฐด้านการลงทุนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.86 แต่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงถึงร้อยละ 7.85 จึงเป็นตัวแปรที่มีความผันผวนสูงที่สุด สะท้อนลักษณะของรายจ่ายลงทุนที่ขึ้นอยู่กับรอบการเบิกจ่าย โครงการลงทุนขนาดใหญ่ และความล่าช้าในกระบวนการงบประมาณ ในขณะที่การจ้างงานเป็นตัวแปรที่มีความผันผวนต่ำที่สุด โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพียงร้อยละ 1.62

ตารางที่ 2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรรายไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 - ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (gGDP)	0.60	2.19	-9.3	9.4
อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐ รวม (gGOV)	0.75	3.27	-5.9	8.4

ตารางที่ 2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรรายไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 - ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐ ด้านการบริโภค (gGOV_CON)	0.81	2.83	-4.0	9.6
อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐ ด้านการลงทุน (gGOV_INV)	0.86	7.85	-13.3	23.4
อัตราการเติบโตของการลงทุน ภาคเอกชน (gPI)	0.56	4.64	-19.9	13.3
อัตราการเติบโตของ การส่งออก (gEXP)	0.82	5.35	-24.2	12.7
อัตราการเติบโตของ การจ้างงาน (gEMP)	0.13	1.62	-3.3	3.8

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ตัวแปรทั้งหมดอยู่ในรูปอัตราการเติบโตต่อไตรมาส หน่วยเป็นร้อยละ

นอกจากนี้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเศรษฐกิจแต่ละตัวมีลักษณะการกระจายตัวแตกต่างกัน โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความผันผวนในระดับปานกลาง ขณะที่รายจ่ายภาครัฐด้านการลงทุนมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด สะท้อนถึงความไม่สม่ำเสมอของการใช้จ่ายลงทุนภาครัฐ ส่วนการจ้างงานเป็นตัวแปรที่มีความผันผวนน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าตลาดแรงงานมีการปรับตัวค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคอื่น ๆ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient: r) ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2550 - ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2568

ตัวแปร	gGDP	gGOV	gGOV_CON	gGOV_INV	gPI	gEXP	gEMP
gGDP	1.000						
gGOV	0.118	1.000					
gGOV_CON	0.183	0.752*	1.000				
gGOV_INV	0.006	0.790*	0.197	1.000			
gPI	0.501*	-0.119	0.043	-0.213	1.000		
gEXP	0.832*	0.005	0.109	-0.100	0.488*	1.000	
gEMP	0.142	-0.048	-0.099	0.018	0.130	0.102	1.000

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: * ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) พบว่าการส่งออกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับ Real GDP และมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกัน รายจ่ายภาครัฐทั้งในรูปของรายจ่ายรวม รายจ่ายด้านการบริโภค และรายจ่ายด้านการลงทุน แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ Real GDP แต่ยังไม่ปรากฏความสัมพันธ์เชิงเส้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับเบื้องต้น จากตารางที่ 3 พบว่า รายจ่ายภาครัฐรวมมีความสัมพันธ์สูงกับองค์ประกอบของตนเอง ได้แก่ รายจ่ายด้านการบริโภคและรายจ่ายด้านการลงทุน โดยมีค่า $r=0.752$ และ $r=0.790$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างทางบัญชีของตัวแปรจึงนำไปสู่การแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีรายจ่ายภาครัฐรวมและกรณีจำแนกรายจ่ายภาครัฐออกเป็นรายจ่ายด้านการบริโภคและรายจ่ายด้านการลงทุนอย่างชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นร่วมกัน (Multicollinearity) ในแบบจำลอง

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความนิ่งของตัวแปรอัตราการเติบโต ณ ระดับข้อมูล (Level) ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller (ADF Test)

ตัวแปร	Test Statistic	1% Critical Value	P-value	ผลการทดสอบ
gGDP	-10.660	-3.546	0.0000	Stationary*
gGOV	-8.945	-3.546	0.0000	Stationary*
gGOV_CON	-9.169	-3.546	0.0000	Stationary*
gGOV_INV	-9.069	-3.546	0.0000	Stationary*
gPI	-7.201	-3.546	0.0000	Stationary*
gEXP	-9.083	-3.546	0.0000	Stationary*
gEMP	-9.162	-3.546	0.0000	Stationary*

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ก่อนการประมาณแบบจำลอง VARX ได้มีการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูลด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller (ADF Test) โดยผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีคุณสมบัติเป็นข้อมูลนิ่ง ณ ระดับข้อมูล (Level) หรือเป็นกระบวนการ $I(0)$ จึงสามารถนำไปใช้ในการประมาณแบบจำลองได้ โดยไม่จำเป็นต้องแปลงข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งนี้การมีข้อมูลนิ่งช่วยลดปัญหาความสัมพันธ์เทียม (Spurious Regression) และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการประมาณแบบจำลองทางเศรษฐมิติ

ในส่วนของการกำหนดระดับความล่าช้า (Lag Length Selection) สำหรับแบบจำลอง VARX ผลการทดสอบพบว่า แม้เกณฑ์ AIC และ FPE จะเสนอให้ใช้ความล่าช้าเพียง 2 ไตรมาส แต่ผลการทดสอบ

Likelihood Ratio (LR Test) สนับสนุนการใช้ความล่าช้าที่ระดับ 4 ไตรมาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้ VARX(4) เนื่องจากข้อมูลเป็นข้อมูลรายไตรมาสซึ่งมีลักษณะวัฏจักรเศรษฐกิจครบหนึ่งรอบภายใน 4 ไตรมาส อีกทั้งผลกระทบของนโยบายการคลังมักใช้เวลาในการส่งผ่านเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ การเลือกใช้ Lag 4 จึงสามารถสะท้อนพลวัตของเศรษฐกิจได้เหมาะสมมากกว่า

จากผลการประมาณค่าแบบจำลอง VARX ในกรณีรายจ่ายภาครัฐรวมพบว่า รายจ่ายภาครัฐบางค่าล่าช้า มีผลต่อบางตัวแปรในระบบ แต่ผลต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้มีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ ในทางกลับกันการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออกมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงของ Real GDP ชัดเจนกว่า โดยเฉพาะการลงทุนภาคเอกชนที่ส่งผลเชิงบวกต่อ Real GDP ในบางช่วงความล่าช้า ผลดังกล่าวสอดคล้องกับค่าสหสัมพันธ์ที่พบว่า Real GDP ของไทยมีความเกี่ยวข้องกับการส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนมากกว่ารายจ่ายภาครัฐโดยตรง

ในกรณีจำแนกรายจ่ายภาครัฐออกเป็นรายจ่ายด้านการบริโภคและรายจ่ายด้านการลงทุน แบบจำลอง VARX แสดงให้เห็นว่ารายจ่ายทั้งสองประเภทมีพลวัตแตกต่างกัน รายจ่ายด้านการลงทุนมีความผันผวนสูงกว่า และมีลักษณะตอบสนองเป็นช่วง ๆ ตามจังหวะการเบิกจ่าย ขณะที่รายจ่ายด้านการบริโภคมีความต่อเนื่องมากกว่า อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลต่อ Real GDP โดยตรง ผลของรายจ่ายทั้งสองประเภทไม่ได้ปรากฏนัยสำคัญอย่างชัดเจนในทุกกรณี จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่ารายจ่ายภาครัฐประเภทใดมีอิทธิพลโดยตรงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้นอย่างมั่นคง

การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลองด้วย Lagrange Multiplier Test พบว่าแบบจำลอง VARX ทั้งกรณีรายจ่ายภาครัฐรวมและกรณีจำแนกรายจ่ายไม่พบปัญหาข้อสันนิษฐานของค่าคลาดเคลื่อน โดยในกรณีรายจ่ายภาครัฐรวม ค่า p-value ที่ lag 1 ถึง lag 4 เท่ากับ 0.142, 0.871, 0.369 และ 0.344 ตามลำดับ ส่วนกรณีจำแนกรายจ่าย ค่า p-value เท่ากับ 0.102, 0.885, 0.127 และ 0.400 ตามลำดับ ซึ่งทั้งหมดมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงสนับสนุนว่าแบบจำลองมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์เชิงพลวัตในขั้นตอนต่อไป

ผลการทดสอบ Granger Causality ในกรณีรายจ่ายภาครัฐรวม พบว่ารายจ่ายภาครัฐรวมไม่ได้เป็นเหตุเชิงเวลาอย่างมีนัยสำคัญต่อการส่งออก การลงทุนภาคเอกชน การจ้างงาน หรือการเติบโตทางเศรษฐกิจ ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนมีความเป็นเหตุเชิงเวลาต่อการส่งออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าในระยะสั้นตัวแปรภาคเอกชนมีบทบาทนำต่อระบบเศรษฐกิจมากกว่ารายจ่ายภาครัฐ ส่วนในกรณีจำแนกรายจ่ายภาครัฐ ผลการทดสอบพบความสัมพันธ์เชิงเวลาในบางคู่ตัวแปร แต่โดยภาพรวมยังไม่พบหลักฐานที่ชัดเจนว่ารายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคหรือรายจ่ายด้านการลงทุนเป็นเหตุของ Real GDP อย่างมีนัยสำคัญในระยะสั้น

การศึกษายังได้วิเคราะห์ผลกระทบเชิงพลวัตของรายจ่ายภาครัฐผ่านการวิเคราะห์ Orthogonalized Impulse Response Function (OIRF) ซึ่งเป็นการศึกษาการตอบสนองของ Real GDP ต่อแรงกระแทกจาก

รายจ่ายภาครัฐภายใต้การแยกองค์ประกอบความแปรปรวนด้วยวิธี Cholesky decomposition เพื่อให้แรงกระแทกของตัวแปรแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกันและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ OIRF กรณีรายจ่ายภาครัฐรวม พบว่า Real GDP ตอบสนองเชิงบวกในระยะเริ่มต้นหลังเกิดแรงกระแทกจากรายจ่ายภาครัฐ แต่ผลดังกล่าวมีลักษณะผันผวนและไม่คงที่ โดยแม้จะมีแนวโน้มกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงแรก แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานเชิงสถิติที่ชัดเจนว่าผลดังกล่าวมีนัยสำคัญในระยะยาว

เมื่อพิจารณาเฉพาะรายจ่ายภาครัฐด้านการลงทุน พบว่า Real GDP ตอบสนองเชิงบวกอย่างชัดเจนในช่วงประมาณ 2 ไตรมาสแรกหลังเกิดแรงกระแทก โดยค่า OIRF สูงสุดอยู่ที่ 0.3318 ในไตรมาสที่ 2 สะท้อนว่าการลงทุนภาครัฐสามารถกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ในระยะสั้น อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้น Real GDP เริ่มตอบสนองในทิศทางลบก่อนจะค่อย ๆ ปรับกลับเข้าสู่สมดุลในระยะต่อมา ในส่วนของรายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภค แม้ Real GDP จะตอบสนองเชิงบวกในระยะเริ่มต้นเช่นเดียวกัน แต่การตอบสนองดังกล่าวมีขนาดไม่สูงและเปลี่ยนแปลงทิศทางอย่างรวดเร็ว โดยในบางช่วง Real GDP ตอบสนองเชิงลบอย่างชัดเจน สะท้อนว่ารายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคอาจมีบทบาทต่อเศรษฐกิจเพียงในระยะสั้น และไม่สามารถสร้างผลกระตุ้นทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องได้เหมือนรายจ่ายด้านการลงทุน

สำหรับการประมาณแบบจำลองด้วย OLS และ IV/2SLS จากการศึกษาพบว่าเมื่อควบคุมตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคอื่น ๆ ได้แก่ การส่งออก การลงทุนภาคเอกชน การจ้างงาน รวมถึงตัวแปรดัมมี่อุทกภัย และโควิด-19 แล้ว รายจ่ายภาครัฐไม่ว่าจะเป็นรายจ่ายรวม รายจ่ายบริโภค หรือรายจ่ายลงทุน ไม่ปรากฏอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญในเชิงสาเหตุระยะสั้น แม้บางตัวแปรจะมีนัยสำคัญในแบบจำลอง OLS แต่เมื่อใช้ IV/2SLS เพื่อแก้ปัญหา endogeneity ผลของรายจ่ายภาครัฐยังไม่ชัดเจน อีกทั้งผลการทดสอบ Durbin-Wu-Hausman ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานว่าตัวแปรรายจ่ายภาครัฐเป็นตัวแปรภายนอกได้ จึงไม่พบหลักฐานเชิงสถิติที่ชัดเจนว่ารายจ่ายภาครัฐมีปัญหา endogeneity ในแบบจำลองนี้

ตารางที่ 5 ผลการประมาณค่าความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างด้วยวิธี Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM)

ตัวแปร/รายการทดสอบ	อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐรวม	อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคและด้านการลงทุน
gGDP(-1)	-0.227 ^{***} (0.081)	-0.228 ^{***} (0.079)
gGOV	0.010 (0.075)	-
gGOV_CON	-	0.033 (0.116)
gGOV_INV	-	0.010 (0.037)
gPI	0.080 ^{***} (0.029)	0.081 ^{**} (0.032)
gEXP	0.313 ^{***} (0.038)	0.304 ^{***} (0.041)

ตารางที่ 5 ผลการประมาณค่าความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างด้วยวิธี Two-Step Generalized Method of Moments (Two-Step GMM) (ต่อ)

ตัวแปร/รายการทดสอบ	อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐรวม	อัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคและด้านการลงทุน
gEMP	0.038 (0.064)	0.097 (0.073)
D_FLOOD	0.390 ^{***} (0.136)	0.020 (0.882)
D_COVID-19	-0.465 (0.328)	-0.262 (0.288)
Constant	0.621 ^{***} (0.208)	0.437 ^{**} (0.179)
Diagnostics		
Number of observations	74	74
Number of instruments	14	14
AR(1) statistic	-0.98	-0.98
AR(1) p-value	0.326	0.326
AR(2) statistic	0.90	0.90
AR(2) p-value	0.368	0.368
Hansen Test statistic	0.00	0.00
Hansen Test p-value	1.000	1.000

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า Robust Standard Error

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, ** ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการประมาณด้วยวิธี Two-Step GMM พบว่า ค่า GDP ล่าช้า 1 ไตรมาส มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.228 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สะท้อนลักษณะการปรับตัวกลับของเศรษฐกิจหลังการขยายตัวในช่วงก่อนหน้า ขณะที่รายจ่ายภาครัฐด้านการลงทุนมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.010 และรายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.033 แต่ไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติในทางกลับกัน การส่งออกมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.304 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.081 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สะท้อนว่าการส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมากกว่ารายจ่ายภาครัฐโดยตรง ส่วนตัวแปรการจ้างงาน รวมถึงตัวแปรดัชนีอู่ทกภัยและโควิด-19 ไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติในกรณีจำแนกรายจ่ายภาครัฐออกเป็นรายจ่ายด้านการลงทุนและด้านการบริโภค และจากผลการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองพบว่า ค่า AR(2) และ Hansen Test ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่าแบบจำลองไม่มีปัญหาอัตสหสัมพันธ์ลำดับที่สอง และตัวแปรเครื่องมือมีความเหมาะสม

จึงสามารถใช้แบบจำลองในการประมาณความสัมพันธ์เชิงพลวัตได้อย่างน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง

ตารางที่ 6 ผลการประมาณค่าความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างด้วยวิธี Stepwise Regression

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) กรณีอัตราการเติบโตของรายจ่าย ภาครัฐรวม	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) กรณีอัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐ ด้านการบริโภคและด้านการลงทุน
gGDP(-1)	-0.210***	-0.212***
gGOV	0.062	-
gGOV_CON	-	0.024
gGOV_INV	-	0.028
gPI	0.092***	0.094***
gEXP	0.299***	0.299***
Constant	0.388***	0.389***

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการประมาณสมการด้วยวิธี Stepwise Regression ดังแสดงในตารางที่ 6 พบว่า ในกรณีอัตราการเติบโตของรายจ่ายภาครัฐรวม ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ GDP ล่าช้า 1 ไตรมาส การส่งออก และการลงทุนภาคเอกชน โดย GDP ล่าช้า 1 ไตรมาสมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.210 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่การส่งออกมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.299 และการลงทุนภาคเอกชนมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.092 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน ส่วนรายจ่ายภาครัฐรวมมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.062 แต่ไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับกรณีจําแนกรายจ่ายภาครัฐออกเป็นรายจ่ายด้านการบริโภคและด้านการลงทุน พบว่า GDP ล่าช้า 1 ไตรมาสยังคงมีค่าสัมประสิทธิ์เชิงลบเท่ากับ -0.212 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่การส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.299 และ 0.094 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นกัน อย่างไรก็ตาม รายจ่ายภาครัฐด้านการบริโภคและรายจ่ายภาครัฐด้านการลงทุนมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.024 และ 0.028 ตามลำดับ แต่ไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่าปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยยังคงเป็นภาคการส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนมากกว่ารายจ่ายภาครัฐโดยตรง

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มและโครงสร้างของรายจ่ายภาครัฐ และประเมินผลกระทบเชิงสาเหตุต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ช่วงปี พ.ศ. 2550-2568 ในด้านแนวโน้มและโครงสร้าง พบว่า รายจ่ายภาครัฐและผลิตภัณฑ์มวลรวม

ภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะยาว โดยรายจ่ายภาครัฐมีค่าเฉลี่ย 508,410.70 ล้านบาทต่อไตรมาส และมีโครงสร้างที่เน้นรายจ่ายด้านการบริโภคเป็นหลักในสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 71.21 ของรายจ่ายรวม ขณะที่รายจ่ายด้านการลงทุนมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 28.79 แต่มีความผันผวนสูงที่สุดในระบบ โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานถึงร้อยละ 7.85 สะท้อนถึงปัญหาความไม่แน่นอนในกรอบการเบิกจ่ายและความล่าช้าของโครงการลงทุนขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงวิกฤตสำคัญ ทั้งอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 และการแพร่ระบาดของโควิด-19 ช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ภาครัฐมีการเพิ่มรายจ่ายอย่างชัดเจนเพื่อพยุงและฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ในด้านความสัมพันธ์เชิงพลวัตและผลกระทบเชิงสาเหตุ ผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองเศรษฐมิติหลายรูปแบบ ทั้ง VARX, Granger Causality, OIRF, Two-Step GMM และ Stepwise Regression ให้ผลสอดคล้องกันว่า รายจ่ายภาครัฐทั้งในภาพรวม รายจ่ายด้านการบริโภค และรายจ่ายด้านการลงทุน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางที่คาดหวัง แต่ผลกระทบดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ชัดเจนในระยะสั้น ยิ่งกว่านั้น ผลการทดสอบ Granger Causality ชี้ให้เห็นว่ารายจ่ายภาครัฐมีลักษณะเป็น “ผู้ตาม” (Follower) กิจกรรมทางเศรษฐกิจมากกว่าเป็นปัจจัยนำ และผลการวิเคราะห์ OIRF พบหลักฐานเบื้องต้นของปรากฏการณ์การเบียดขับภาคเอกชน (Crowding-out Effect) ในระยะสั้น โดยเฉพาะเมื่อรายจ่ายภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทางกลับกัน ตัวแปรที่มีบทบาทชัดเจนและสอดคล้องกัน ในทุกแบบจำลองคือการส่งออก มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.304 และค่า $p < 0.01$ และการลงทุนภาคเอกชน มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.081 และค่า $p < 0.05$ สะท้อนว่าเศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาแรงขับเคลื่อนจากต่างประเทศ และภาคเอกชนเป็นหลัก

ในด้านข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการศึกษาบ่งชี้ว่าภาครัฐอาจพิจารณาปรับบทบาทจากการเป็นผู้ลงทุนหลักมาเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนมากขึ้น เช่น การส่งเสริมการลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตและโลจิสติกส์ และการออกแบบมาตรการการคลังที่ไม่แข่งขันหรือเบียดขับการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าการส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย ภาครัฐจึงควรเชื่อมโยงนโยบายการคลังเข้ากับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น การลงทุนด้านทักษะแรงงาน การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนภาคการส่งออกและกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนในระยะยาว

การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในการวิเคราะห์รายจ่ายภาครัฐเพียงในระดับรวมและแยก 2 ประเภท ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายผลกระทบเชิงลึก อีกทั้งขนาดตัวอย่าง 75 ไตรมาสอาจจำกัดอำนาจทางสถิติในบางส่วน และการศึกษาไม่ได้พิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการคลังและนโยบายการเงินซึ่งอาจส่งผลต่อทิศทางการลงทุนภาคเอกชนด้วย การศึกษาในอนาคตควรจำแนกรายจ่ายภาครัฐในระดับรายละเอียดมากขึ้น เช่น ด้านการศึกษา สาธารณสุข และโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะด้าน รวมถึงอาจพิจารณาขยาย

การวิเคราะห์ไปสู่กรอบ SVAR หรือแบบจำลอง Threshold เพื่อตรวจสอบว่าผลกระทบของรายจ่ายภาครัฐแตกต่างกันในแต่ละสถานะเศรษฐกิจหรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้อำนาจของภาครัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นุชจิรา สุขใส. (2563). การวิเคราะห์บทบาทของการลงทุนภาครัฐต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรียาภา มุลดี. (2559). การศึกษาปัจจัยกำหนดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิพงษ์ ตาเบา. (2558). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายรัฐบาลและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยรายสาขา. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรินญา ลัทธิดีระสุวรรณ และ ฐิติวรรณ ศรีเจริญ. (2555). ผลกระทบของการใช้จ่ายรัฐบาลต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย ระหว่างปี 2536-2553. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หทัยชนก เจียมประเสริฐสุข. (2554). แรงขับเคลื่อนของภาครัฐต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไทยในระยะยาว. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2569). การจ้างงานของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2569, จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=301#gsc.tab=0
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2569). บัญชีประชาชาติของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2569, จาก https://www.nesdc.go.th/download/all_tables-qgdp-download-excel-file/
- Alexiou, C. (2009). Government spending and economic growth: Econometric evidence from South Eastern Europe. *Journal of Economic and Social Research*, 11(1), 1-16.
- Barro, R. J. (1990). Government spending in a simple model of endogenous growth. *Journal of Political Economy*, 98(5), S103-S125.
- Easterly, W., & Rebelo, S. (1993). Fiscal policy and economic growth: An empirical investigation. *Journal of Monetary Economics*, 32(3), 417-458.
- Gregoriou, A., & Ghosh, S. (2007). The impact of government expenditure on growth: Empirical evidence from a heterogeneous panel. *Bulletin of Economic Research*, 59(1), 95-102.